
Prof. MUDr. Jiří Horáček, Ph.D.

Na anketní otázky odpovídá Prof. MUDr. Jiří Horáček, Ph.D.

Mohl byste nám prozradit, jaké povolání jste si představoval, že budete vykonávat, když jste chodil do základní školy a co nakonec rozhodlo o Vaší volbě?

Od základní školy jsem si přál studovat biologii. V období dospívání mne začala také zajímat evropská filozofie a pohrával jsem si s představou, že se jí budu věnovat i profesionálně. Dnes vím, že tento zájem byl dán zvýšenou aktivitou dopaminu, ke které dochází v dospívání. Dopamin je neuromediátor, který se v mozku mimo jiné podílí na míře intenzity prožívání významu znaků, kterými k nám promlouvá svět... (úsměv). Volbu nakonec jednoduše rozhodla politická situace v období normalizace. „Kádrové“ požadavky pro přijetí na některé lékařské fakulty byly tenkrát menší nežli pro Filozofickou nebo Přírodovědeckou fakultu. Volby nelituji protože psychiatrie mi umožňuje hezky spojit všechny mé zájmy.

Vybavíte si okamžik, kdy Vám vědecká činnost přinesla největší radost?

Těžko říci kdy byla radost největší. Každopádně velkou radost přináší okamžik, kdy se mi vyjeví nové souvislosti mezi již známými fakty. Jedná se poměrně krátký a moc pěkný moment, kdy se jedna struktura (gestalt) vložená mezi jsoucí data najednou překloupí ve strukturu jinou. Pak to již nikdy není stejné jako před tím a to dokonce i v případě, že je nová interpretace špatná. Velkou radost mi také přinášejí chvíle, kdy začne konečně fungovat nový počítačový program, kdy dokončím studii, kdy odesílám práci k publikaci... Radostnou specifikou klinického výzkumu je také skutečnost, že občas některým konkrétním a výzkumníku osobně známým nemocným skutečně pomůže. Nesmírně radostné (naším jazykem „odměňující“) jsou vědecké úspěchy blízkých kolegů a studentů.

Za posledních dvacet let se věda hodně změnila. Jaký vývoj předpokládáte ve Vašem oboru v následující deseti letech?

Bude pokračovat trend ke sblížení psychiatrie jako klinické disciplíny a dalších neurovědních oborů. Budeme jistě o něco lépe rozumět biologickému podkladu mysli člověka. To pomůže jak v lepším pochopení vzniku duševní poruchy, tak i v porozumění mechanismů, kterými náš nervový systém konstruuje realitu. Dojde k posunu v oblasti nových terapií poruch nálady a psychóz.

Tyto obecněji formulované vize budou podloženy zlepšováním výzkumných metod naší disciplíny, genetikou počínaje a novými radiofarmaky pro zobrazení molekulárního procesu v mozku konče.

Mým soukromým přáním také je, aby se rovněž kompletně revidovala klasifikace duševních poruch s ohledem na nové poznatky. Tento, pouze zdánlivě jednoduchý cíl však v důsledku řady interferujících vlivů (včetně společenských) jistě nebude dosažen v horizontu deseti let.

Ve svém projevu u příležitosti jmenování profesorů v říjnu 2008 ministr školství zmínil: "Akademický svět bývá někdy stereotypně vnímán jako centrum potenciálního odporu vůči stávajícímu společenskému uspořádání".

Jaké kroky byste doporučil budoucímu ministrovi školství?

Tento citát sice neznám, ale líbí se mi. Proč ne? Společnost je otevřený systém, který se z definice musí vyvíjet. To mu teprve umožňuje vykonávat „práci“. Ve společenském systému se vývoj odehrává proti stávající homeostáze a děje se tedy nějakou formou odporu. Morální soud, zda je pro společenskou změnu „lepší“ motivací akademický (tzn. idealistický) diskurz nebo touha těch, kteří „ještě-moc-nemají“ po tom, aby se stali těmi, kteří „již-moc-mají“ nechám na jiných. Tipuji, že z historického pohledu se bude jednat o mnohem méně jednoznačnou otázku, nežli by se mohlo zdát. Akademickým světem inspirovaný společenský odpor každopádně bývá intelektuálně zajímavější.

Co bych doporučil budoucímu ministrovi školství? Aby moc nefilozofoval a byl dobrým, pořádným a termíny dodržujícím úředníkem, jehož prvním krokem ve funkci nebude výměna všech náměstků.